

BISERICA și ȘCOLA.

de bisericescă, școlastică, literară și economică.

Eșe odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul abonamentului:
 Austro-Ungaria pe an 5 fl.—cr.
 jum. an 2 „ 50 „
 România și străinătate pe an 7 „ — „
 j. a. 3 „ 50 „

Prețul inserțiunilor:
 Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
 cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte
 4 fl. și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondințele să se adreseze la Redac-
 ționea dela
 „BISERICA și ȘCOLA“
 Iar banii de prenumerațiune la
 — „Tipografia diecesană în Arad.“ —

Rugăm pe onorați abonenți a caroră abo-
 nente au expirat cu finele lui Iunie, să bi-
 șesească a-le renoi, asemenea rugăm și pe abo-
 nenți în restanță cu prețul jurnalului pe se-
 ptembrie trecut, ca să-și achiteze datoriile lor,
 mai curând la Administrațiunea tipogra-
 diecesane.

Redacțiunea.

Logos și Trinitatea.

I.

Ideea, carea-și află fundamentul în Evan-
 gelia lui Ioan și care acestuia îi dă cheia spre
 înțelegerea demnității divine alui Isus, se în-
 trevede în introducerea Evangheliei cu expresiunea
 „Logos“ (cuvântul). Christosul istoric nu este
 decât încarnata aparență a lui „logos“, ca-
 re există deja „la început“, și anume la
 începutul (pros ton theon) și singur este Ddeu (theos
 divin), carele împreună a fost principiul
 creației și totdeauna organul mij-
 lociu pentru comunicarea vieții la lume: „lumina,
 carea luminează întru întunecă“, fără de care
 nimeni nu poate cunoște pre Ddeu (I 18). — Ca
 „născut fiu“ (I. 14), a cărui tată, Ddeu,
 există în sensul acela, cum este elu tată ce-
 lest (V. 18), ne putem face ideea des-
 că numai ca fiindă egală cu Ddeu (X 3;
 XII 45), de și nu este elu însuși Ddeu,
 „cuvântul“ provocat din Ddeu. Tocmai
 „cuvântul“ vorbit de noi este după cuprin-
 derea sa spirituală de o parte una cu fiindă nos-
 tră și firesce nu este însuși ea, dar totuși o
 parte în aparență sa intrândă și operândă din
 precum de altă parte iarăși este unu ce
 este de conștiința noastră, nouă obiectiv
 și pozițional, așa și logos în referința sa către

tatălu. Elu este fiindă lui Ddeu însuși în apa-
 rență sa față de lume, dar iarăși după aparența
 sa în afață conștiinței de sine a lui Ddeu contra-
 pozițional, obiectiv. Da, acesta din urmă tre-
 buie mai tare accentuat, de cum ar părea după
 analogia cuvântului omenesc; logos este o de
 sine statătoare ipostasă din Ddeu, de și de fiindă
 egală (theos) însă este numai întrebarea, că avem
 noi a-ne închipui aceea în sensul evangheliei lui
 Ioan — cu conștiință de sine personală, sau
 nu, despre care disputa teologilor încă nu este
 rezolvită. Pasage ca XVII. 21. pentru o chiară
 conștiință de sine despărțită, încât unitatea lui
 Christos cu Ddeu se pune în analogia cu unita-
 tea sa cu credincioșii, dar totuși referința Chris-
 tosului istoric către Ddeu, nu se poate deadrep-
 tul transfera la Logos. În contra, locuri, ca I.
 18. XVII. 5. dacă nu voim se admitemă ideii poe-
 tice prolixă, ducă nu mai puțin la conștiința de
 sine a cuvântului (logos) față de Ddeu. De și în
 epistolele Filipenii (II 6 s. m) și Colosenii (I. 16.
 s. m.) ideea „cuvântului“ logos există după sen-
 sul său aproximativ, totuși aci lipsesce espre-
 siunea și formulata noțiune, așa învățătura des-
 pre Logos în forma acesta este de a se privi ca
 caracteristică evangheliei lui Ioan.

Dar și această învățătură a lui Ioan nu stă afară
 de tot nexul cu dezvoltarea istorică. Deja Test.
 vechi nisula, cu organe revelaționale, cari aveau
 problema a comunica pre Ddeu la lume, așa d.
 e. ângerii, a umplea lacuna între Ddeu și lume.
 De și la creațiune se arată cu ponderosită „cu-
 vântul lui Ddeu“ (I. Moise 1. 3), totuși este înde-
 părtare mare dela acesta simplă descoperire a
 a voinței Ddeesci până la ipostasa de sine sta-
 tătoare. Dar în teologia iudaismului ulterioru spe-
 culațiunea înainteză tot mai multă către acesta
 fiindă. Memra (cuvântul) și Shechina (înfătoșarea
 mării lui Ddeu) în Targumim sunt aparenții a
 lui Ddeu însuși, totuși ocupă o pozițiune relativă

de sine statătoare față de faprica adencu ascunsa ființă, de cea în sine includată requiescanta conștiință a lui Ddeu. În filosofia religiei alexandrine *) atinge ideea „cuvântului“ [logos] prin acceptarea de elemente a filosofiei grecești perfecțiunea sa filosofică. Deja lumea ideală a lui Plato, ca celăl din Ddeu purcesul *nous* (rațiune) productiv, formă un pod pentru înfătoșarea unei ipostase purcedinde din Dumneșeu, unei substanțialisări a ideii divine. Așa filosofia alexandrină deja în sentințele, la Isus Sirach, cu deosebire în cartea înțelepciunii atribue „prudenței“ lui Ddeu un caracteru aprupe ipostaticu, personalu de sine statatoriu, admite însă pre lângă toate pătrundetorele ideii poetice numai nise personificațiuni, și nu ideia unei ființe personale.

Prelucrarea ideii cuvântului (logos) în sistemul filosoficu a efepuitu-o în cea mai mare parte Philo (filosofu jido-hellenic din Alexandria, † c. 60 d. Chr.) Din elemente de ideii platonice, mai departe din filosofia stoica, și în fine din elementele Test. vechiu conflua ideea cuvântului „philonic, care nu este numai o simplă ideă, ci o reală ipostatică, în lume operandă potență. Elu, (logos) primul născutu fiu a lui Ddeu, puterea creatore în lume, nici nenăscutu ca Ddeu nici născutu ca omeni, dar ambeloru înruditu în ființă. Formand mijlocirea între Ddeu și lume elu (logos) ocupă, după conceptulu lui Philo, cam mijloculu între ângerii Test. vechiu și ideea lui Plato, nu în modu determinatu opărându ca persoană ci mai multu ca o simplă personificare de ideii. Din această filosofă deci, după respândita dar de multu disputata părere, s'a împrumutatu

*) Filosofia religiei alexandrine. În Alexandria se dezvoltă sub Ptolomei (323—30 n. de Chr.) o viață plină de spiritul, în care fură atrasi și o mulțime de iudei. Prin acesta deveniră două cercuri de ideii străine, iudane și grece, în o atingere bizară, și urmarea fu combinarea ambelor în un sistem, care se numi Filosofia religiei alexandrine iudane. — Fundatorulu acestuia este Aristobulus (pre la 175 n. d. Chr. Asem II Mach. 1. 10). Representantulu celu mai însemnat alu acestui sistem este Philo. — Caracteristica acestei filosofii consistă în aceea, că ideile grecești, cu deosebire a filosofiei platonice, se transpunea în revelațiunea vechiu-testamentară. Pentru de a aduce Vechiul Testamentu în armoniu cu filosofia grece se introdusă metodulu interpretărei alegorice a scripturei, care de multe ori produsera cu usoritate contrariulu a celui, ce sta în biblie. — Ideile principale sunt următorele: Ddeu se fa în modulu celu mai abstractu ca o esistență pură, fără însușire [predicatu], ascunsă, de și ca activitate personală, mai departe ca un contrastu nempăcatu față de cele marginite. De și lumea este plină de activitățile lui Ddeu, ea totuși nu este creată de elu, pentru că este imposibilu, ca materia, isvorulu, atot realu, se purcedă din Ddeu. Pentru de a-se stabili o referință între Ddeu și lume, se intercaldă ființe mijlocitoare. Aceste le creadă Ddeu ca ființe spirituale, cari mijlocescu la lume activitatea lui Ddeu. Ca cea mai sublimă din aceste ființe mijlocitoare se privește Logos (mintea, cuvântulu), remarcabila ideii în creștinism. — Etica acestei filosofii purcede din ideii platonice: că viața sufletulu în ceste pământescă este asemenea unei captivități, de sub care trebuie se ne eliberăm prin achosă spre înalțarea sufletulu în lumea ideală și spre contemplarea absolutulu. — Aceste ideii filosofice se estinseră departe. Într apocrifele Test. vechiu, „Înțelepciunea lui Solomon“ aparține acestei direcțiuni. Isolate se asă ideii de felulu acesta și în scrierile lui Ioan și Paulu. Veđi Dähne, Geschichtliche Darstellung der jüdisch-alexandrischen Religionsphilosophie. Zeller, Philosophie der Griechen III.

suma ideiloru învătătorei despre logos, pre ea se arată în Evangelia lui Ioan.

Ce s'a împrumutatu însă, este numai ideiloru, încât dezvoltarea creștino-teologică ideii cristologice deja, nainte de a veni în ghere cu speculațiunea alexandrină, a efepu ideia unui Christos preexistentu și numai mla științifică lipsia, — ideea dobendita a o fixa formalu. Învătătura despre logos însă din momentulu, când s'a aflatu ideia apativă, basa speculațiunei cristologice și teol.

II.

Spiritulu creștinescu încă dela începutu [Justin Martir] a simțitu necesitate a căuta mla dogmatică pentru reprezentarea ideii pre Ddeu băsata pe revelațiunea lui Ddeu Christos, carea cu unitatea substanțială Ddeu deodată esprimă și diferențele în uniu care în fine s'a aflatu în dogma Triintății.

Învătătura despre trinitate de și are adnexătore în Test. vechiu, totuși este o gr când acele voim a le afla deja în elu (Test. vechiu) reprezentate. La totă întemplantarea putem de este o iluziune provocată prin unu prejudecaticu, dacă în usulu pluralulu: când Ddeu cetele ceresu sau ângerii se cuprinde unitate (I. Moise 1. 26; 11. 7), sau „sântu“ (Isaia 4. 3), sau în bifică triplă (IV. Moise 6. 24 s. c. l.) credem, bue se recunoscem în acele expresiunea turei despre trinitatea divină. Numirea lui Ddeu în o dicere, ca când ar fi mai ca o persoană [II. Moise 34. 5. 6] se mai multu pre o inhabilitate a limbii pre scopulu, de a însemna mai multe divine. Expresiunea „fiulu lui Ddeu“ (II. Moise 22; Pslm. 2. 7; II. Împ. 7. 14) însemnă sa rulu alesu a lui Ddeu, sau regele poporulu care ca reprezentantu a regelui nevădu o referință intimă cătră Ddeu. *)

Spiritulu sântu în sensulu nouu testamantaru nu apare în Test. vechiu. Se află însă în Test. vechiu o urmă evidentă a nesuinței, de diferență între Ddeu ca atare și fenomenu revelatiionale, adecă: unu începutu a acele care apoi se statoru înțelegibilu în învătătore pre logos; dar diferența nu este astfel, ea se exprime o diferență ipostatică în Ddeu. În contră se ivescu în toate cărțile noi ca momente principale a trinității [1] că persoană lui Christos este tot în aș că și tatălu, unu obiectu alu încrederii pre religioase și de venerațiune religioasă, și 2) că

*) Asem. Ioan 10. 34 s. m. cu privire la expresiunea

iloră li-e posibilă comuniunea cu celălaltul Christos numai prin o eficacitate a tatălui și a fiului, — eficacitate divină — personală discernată (a s. spiritului).

Baza dogmei trinității este deci în Test. nouă învățătura despre persoana lui Christos, a cărei divinitate este stabilită în scriptură, cu deosebire în vorbirile lui despre sine însuși. La locurile an VI. 62; VI. 46; VIII. 58; XVI. 28; XVII. 1 și atribute Christos o esistență antică, eternă, o glorie eternă băsată pe iubirea antică a tatălui, din care cauză Ioan și Paulu au aplicat o cristologie învățătura alexandrină despre logos, care recunoșterea antice și eterne existenței lui logos a fost fixată. Celălalt d'întăiu numesc logos d'adrechtul theos. — Venerațiune religioasă și adorare pretinde Christos Ioan V. 23. presă pentru sine, și în cercul apostolesc i-a oferit aceste așa de pozitiv, încât I. Cor. 1. 2. creștinii se însemnau d'adrechtul *epikalomenoi tō onoma tou kyriou hemon Iesu Christu*. Mai este încă de considerat, că Paulu reverență divinitatea lui Christos Gal. 1. 1. și I. Cor. 12. 12 indirect cu cea mai mare pozitivitate. Personalitatea spiritului sântă lamurită din I. Cor. XIV. 16; Fapt. Ap. V. 3; XV. 28; XVI. 7; Rom. VIII. 16. 26 și I. Corint. II. 10, în cari spiritul sânt e caracterizat ca unu suveran, care are eunoscință, care deșteptă ideile omului, cu cari omul intră în o referință morală. Această reprezentare a spiritului sântă însă nu se socotește de imaginabilă, se lămurește de I. Cor. 13. 12, că în alte locuri a s. scripturii spiritul sântă se pune într'un rând coordonat cu tatălul și fiulul. Afară de I. Cor. 12. 4—6 și II. Cor. 13. 14. mai trebuie aci considerat și Mat. 28. 19. La locul cest din urmă însemnat se numesc spiritul sântă lângă Tatălul ca și fiulul, așa discernat tot în modul acela ca și fiulul și Tatălul. Toți trei deci se deosebesc ca persoane subsistente; toți trei însă se numesc la unu *onoma* Ddeu vii, în numele căruia Tatălul se botază.

Baza dezvoltării dogmatice a fost la învățătura despre logos, însă în mod vădit venind cu deosebire personalitatea „cu-șor” (logos) numai cu încetul la recunoșterea. Ireneu și Tertullian nu cutedă încă, a o lăsa pozitivă; abia Clemente Alessandrinul înțelege logos dreptă ipostasă. Tot așa și învățătura despre spiritul s. a fost multă timp preste Tatălul. Iustin și alții îl identifică cu logos, apoi Ireneu, Teofilu și Tertullian recunosc pre vechiul testamentariul *sofia*. Unii îl identifică de creatură, alții de servul lui Ddeu. — Cu Origen veni procesul dogmatic-istoric primul său stadiu la rezolvire, prezentându

acela [Origen] 1) pre spiritul s. ca ipostasă divină și 2) subordinându pre logos tatălul și pre spiritul sânt fiulul.

În contra acestui subordinaționism tot în acelă timp se dezvoltă în biserică așa numitul monarchianism, exercitat în diferite forme. Praxeas, Beryll din Bostra și Noet din Smyrna (prima jumătate a secl. III.) vedeau pre fiul și spiritul sânt nu ca subsistențe personale diferite de persoana tatălui, ci numai ca modalități, puteri și moduri revelaționale a unei persoane a lui Ddeu. Deducându-se de acolo, că după această (învățatură) a patimită tatălul pe cruce, a începută forma această de monarchianism a se numi în batjocură patripassianism. Alții monarchiani se preservaū firesce contra acestei deducțiuni, condamnându (Theodotus ho scytheus, fullo, argasitorul și Artemon, ambii din secl. II.) în totă forma învățătura despre logos și divinitatea lui Christos. — Într'o față modificată a fost mai apoi forma din tăiu a monarchianismului reprezentată prin Paul din Samosata și Sabellius (secl. III.)

În controversile ambilor episcopi omonimi Dionisiu din Alesandria și celălalt din Roma (secl. III.) veni mai întâiu antitesa vederilor subordinaționale și monarchiane la o expresiune clară, și în certele ariane ajunse prin simbolul niceanul la o rezolvire definitivă, pronunțându-se egală ființă a fiului cu tatălul și eschidându-se ideea subordinațiunii. Symb. Nicaenum pronunță adecă dogma: Christos este *hios tu theou gennethis ek tou patros monogenes* ce se mai deslucese cu aditamentul: *toutestin ek tes usias tou patros, theos ek theou*. Dispușțiunile dogmatice a conciliului niceanul s'au completat prin concluziunile sinodului ecum. din Constantinopolul 381. Față de afirmările arianilor și semiarianilor: că spiritul sântă ar fi o creatură provocată prin fiulul, o învățatură, care cu deosebire a fost reprezentată prin fostul episcopu Macedoniul din Constantinopolul (Pneumatomachi, macedoniani) spiritul s. s'a aședat prin dogmă în acea relațiune, ca și fiulul. (*ek tou patros ek poreyomenon syn patri kai hio proskyniomenon kai syndoxalomenon*. *)

Augustinul, pe acărui timp mai subversivele îndoeeli în privința divinității spiritului s., dede învățătura despre egalitatea ființei prin arătarea analogiei în diferitele părți a spiritului s. o confirmare științifică (De Trinitate), iar așa numitul simbolu atanasianul concludă învățătura în meritul principalul. — Numai în biserică apusană se acludă la învățătura bisericeii

*) Asem. Atanasius, Epist. ad Serap. I; Basiliu, De spiritu s. c. 1. s. m.; Grigore din Naz., Orat. 35.

unū adausū, care dede ansă la certe între ea și cea orientală, adecă dogma sancționată bisericesece mai întâiu la Toledo 598: că spiritul s. nu numai dela tatălū, ci și dela fiulū purcede (Filioque.)

Învătătura cea dominată de dialectică dusă în pericolū triteismulū prin învățătura monofisitului Philoponus (secl. VI.) carele pe base aristotice află cele 3 ipostase ca particularele în conceptulū generalū a divinității și le diferi de faptica ființă a lui Ddeū, precum și prin învățătura nominalistului Roscellin combătută de Anselm. (sec. XI.)

Școlastica se sili, după modelulū lui Augustinū, a cuprinde relațiunea persónelorū divine după analogii psihologice.

Reformațiunea nu modifică nimicū în dogma trinității. Contra antitrinitarilorū ea sustinu tôte otărîrele bisericeii vechi. Melancthon căuta a produce pentru adevărulū dogmei unū argumentū scientificū. Totuși mai târziu din incidentulū dezvoltării ideii trinității se condamnă dogma atătū de sistema reformată câtū și de cea luterană, valorândū aci că dogma trinității este simplici-ter irațională și de spiritulū omenescū neexplorabilă. Armenianilorū, cari înnoiră vechia învățătura subordinatională, urmară în secl. XVIII. raționalistii supranaturalisti, pre când proprii raționalisti condemnară învățătura ca contra rațională. — Schleiermacher declară învățătura despre trinitate ca o mărturisire nu nemijlocită a cunoștinței creștinesci; elū reiectedă formele vechi bisericesci despre relațiunea persónelorū cătră unitate și așteptă o readucere a aceloră la începutulū lorū.

Filosofia mai nouă, care a împrumutată lui Iacob Böhme învățătura despre diferențele interne în ființa lui Ddeū, a descoperitū în învățătura trinității o idee adencă, pe care caută a o desvolta propriuminte independinte de învățătura bisericeii; ea (filosofia) a vedutū în trinitate întręga dramă a vieții ddeū-omenesci, care ca tôte dezvoltările trece prin thesis, antithesis și synthesis, și cele 3 momente, cari d'odată formedă momentele personalității divine: a infinitului, eternului și a promovării finitului la infinitū, le recunoscce în cele 3 persóne. (Schelling, Hegel Straus.)

Totū asemenea și Rothe (Ethik I.) a aședatū 3 momente spre constituirea persónei divine: fiulū [*das Sein*], natura, personalitatea. Alții vedū în cele 3 persóne trei diferite referințe a lui Ddeū cătră lume saū în urmă re'ntorcū la primitiva trinitate revelațională: Trei suntă, cari mărturisescū în ceriū, și acesti trei una suntū: — De-o ființă — nedespărțite.

B. B. Herendescianulū.
preotū.

Papismulū și starea actuală a Bisericeii todoxe în Regatulū României.

de
Episcopulū Melchisedeolū.

(Continuare.)

Despre episcopia catolica de la Bacău cetiz mătórele la unū autoriū modernū Ungurū: „De episcopie s'a creatū în loculū celei de la Sira anulū 1401 de cătră Papa Bonifațiu IX-lea, cuiă irea regelui Poloniei Vladislau și cu a voevod Moldovei Elie. *) Acestă episcopie bacoviană în 1414 s'a dotatū cu nouē prerogative de cătră Ioan XXIII-lea. Totuși acestă episcopie în anulū era fără de episcopū, căci Papa Eugeniū IV. recomandă îngrijirei lui Benedictū episcopulū rinulū, ca elū sē o căpuescă cu călugări Min. În Bacău a fost încă și o monastire franciscană în anulū 1576 era încă locuită de căți-va Francisc. Din raportulū lui Marcū Bardini Archiepiscopulū Marchianopole, carele în anulū 1646 a întrepris visitațiune canonică în Moldova, vedemū că celū urmă gardianū franciscanū alū monastirei de la cău era unū Ungurū anume Franț, carele se n. Ferez Baratulū“ (Hunfalvy. Die Rumänen. p. 10). Dacă ne uităm la relațiunile istorice adunate documente catolice, găsimū adesea orī urme de triumfari ale catolicismulū în România; în adese episcopate catolice decretate de Papa, și copī catolici chirotonisiți de Papi cu titluri de lițăți române; nu odată domni și țerile române clarate de uniți cu Biserica Romei. Însē în face cu totul alt-felū. Principatele Române, la fine lor în veaculū 14-lea, au avut unū însesă „tinentū de nobili și popora romani“ eră în Ungaria de persecuțiunile religiöse și politice Papilorū, episcopilorū și regilorū catolici ai Ungarii pe teritoriulū acela îi desmoștenise cu totū, pentru religiunea și naționalitatea lor. De în noua lor patrie au adusū cu sine ura și semī de papismū, ca de dușmanulū celū mai mare a țentei lor naționale, și cu atăta mai multū s'au de Biserica ortodoxă a orientului, în carea, eră mântuirea lor de cursele străine ale papismulū ale statelorū catolice — Ungaria, Polonia, Austria. Tolerând în țara lor Biserica catolica confesiune a locuitorilorū catolici din țară, păzitū fôrte de propagarea catolicismulū în țară aducea cu influența bisericescă a Papei, în politică a statelor catolice. Cu deosebire s'au de a admite în țară episcopate catolice stablitate numai episcopī visitatori cari se arătau dī în când prin țară și cu modestie visitați par catolice, și-și făceau raporturile lor la locurile native, de unde se trimiteau. Este adevăratū că ca persóne politice, și pentru a păstra bunē ființi cu puternica Biserica a Romei și cu cine catolice da protecțiunea lorū episcopilorū licī visitatori, și misiunilorū catolice din țară apăraū, ba chiar le chărăziaū scutiri și avei acei Domni ce s'ar fi simțitū că inclinaū cătolicismū, și eraū gata a deveni organe ale papru, perdeau domnia, une-orī și viața. Antipatia a p catolicismulū la Români, a fost mare tot-da-

*) Hunfalvy, de la carele împrumutăm acestū pas esee numind Elie pe domnūlū țerei. La 1401, era Domnūlū dova Alexandru celū bunū tatălū lui Elie. Acesta s'a suit la 1432 împreună cu fratele sēu Ștefan.

cei să dădărele: papă, papistaș, papism, erau sinonime cu: osmânia nempăcată contra națiunii și Bisericii române. Iată cum descrie Dimitrie Cantemir privirea moldovenilor asupra Papismului, pe la începutul secolului 18-lea: „Nici o religie nu este urită Moldovenilor ca cea papistă. Ei știu că toate cele lalte religii eretice sunt cunoscute, și prea lesne se înțelege depărtarea lor de la Biserica ortodoxă; însă Paștii ascund chipul lor cel de lup și supt pe de oie, ca să nu se știe de ei une-ori numesc pe ortodoxi: frați, și unele-ori: schismatici și akefali, pentru că nu cinstesc pe papa ca pe un cap al Bisericii; iar alte-ori îi numesc: eretici. Și pentru aceea prostimea nu poate să deosebască binele de rău ca să se potă păzi de rău din mijlocul lui.” (Descrierea Moldovei p. 283).

Să ne întorcem acum la urmărirea documentelor istorice despre episcopatele și misiunile catolice în România.

Cum că Biserica catolică nu avea episcopi stabili în România se vede și de acolo, că în anul 1434, cardinalul Iulian legat papal în Germania, a încredințat misiunilor Minorității din Galiția și Moldova avea un altar portativ, ca să potă servi liturghia, a lăși creștinismul adică (cel papal), și a da eleemosine de la credincioșii, cari locuiesc în provinciile Galiția și Valachia, fără amestecul „Skismaticilor, ereticilor și păgânilor” (Hajdeu. Archiva t. I, part. I, pag. 177).

După Sinodul de Florența (an. 1438), la carele participat și Bisericele Române din Moldova și Muntenia, ura asupra papismului a devenit mai mare și mai orientată. Vornicul Urechie vorbind de rezultatele acestui Sinod dice: „atâta zavistie a ațîțat (Sinodul florentin) că în loc de împreunare, nici să nu se poată vedea cu dragoste, ci una pre alta se urăsc și defaimă, și una pre alta vrea să o pogore și să o calce.” (Letop. t. I. p. 106). În adevăr după acest Sinod, și mai tare s'a pronunțat antipatia omânilor asupra papismului. Români au mers până ră, că s'a delegat de legăturile spirituale cu patriarhia de Constantinople, din cauză că patriarhul nu se preună cu împăratul bizantin și cu mulți episcopi greci primise la Sinodul florentin să se unească cu Biserica papală. De aceea Români din amândouă țările iarăși s'a pus în comunicațiune spiritală cu Biserica de la Ochrida, care nu participase la Sinod (Letop. t. I. p. 106).

În anul 1476, după ce marele Stefan a purtat o strălucită biruință asupra Turcilor în Județul Vaslui, a trimis daruri Regilor Poloniei și Ungariei și Papei de la Roma, cerând cooperarea lor contra inamicului creștinesc — imperiul Turcesc (Letop. t. I. p. 129.) De acest elan al Moldovenilor profitând un Episcop Catolic, anume Petru, cu învoirea Marelui Stefan și cu binecuvântarea papei Sixt IV-lea a făcut o procesiune catolică în Biserica lor. Isvorul catolic, de unde imprumută această numesc anume locul unde s'a făcut procesiunea, ei îi dice numai „major ecclesia Moldavica” dar noi credem că acesta a fost la Bacău, unde și Episcopi vizitatori purtau numirea de

„Bacoviensis” și unde aveau o monastire, precum am vădută.

Asemenea procesiune s'a făcut în anul următor și la Cetatea Albă (Moncastrum), unde de asemenea Catolicii aveau o Biserică și unde se duseseră același Episcop vizitator (Hunfalvy. Die Rumänen. p. 127).

Cu toate acestea pe timpul Marelui Stefan s'a întâmplat în Moldova unu din acești Episcopi vizitatori o mare nenorocire: Elu fu ucis de sătenii Români din satul Orțescii în ținutul Neamțului, precum se constată din un document al monastirei Neamțului dat în anul 1522 de Stefan cel tineru Mitropolitul Teoctist. Marele Stefan s'a indignat de această faptă brutală, și a pedepsit satul prin confiscarea unei părți din moșia sătenilor, anume aceea unde s'a săvârșit crima. Stefan cel tineru a dat acelu loc de sânge Mitropolitul Teoctist.

Papismul profita de toate ocaziunile politice, spre a se infiltra mai adânc în țară. Așa în anul 1504 Domnul Moldovei Bogdan, ar fi dorit să ia în însoțire pe princessa Elisabeta sora regelui Poloniei Alecsandru, dar i s'a pus condițiuni, pre care elu nu le-a putut primi, anume: Bogdan să primesc obiceiurile Bisericii apusului cu totă curtea sa, să urmeze orânduiele râmălenesci, și să facă biserică în țară, în care preoții papistași pe orânduiele papei, de rând să slujască, și singur papa să întărescă cununia lui Bogdan Vodă cu sora lui Craiu Alexandru, și să se plece Bogdan Vodă cu totă țara Craiilor leșesci. (Letop. t. I. p. 147).

În anul 1511 Bogdan, după sfatul părintelui său Marele Stefan, s'a aliat cu Turcii pentru totdeauna ca să potă mai sigur rezista contra politice cotropitoare a Ungurilor și Polonilor. Cea dintâi condiție a fost: respectarea legilor țerei, politice și bisericesci. Acesta o făcuse Românii din Muntenia încă mai dinainte, pe la finele viacului 14-lea, sub Mircea cel Mare. Și în adevăr Turcia a fost pentru Români o puternică apărare contra propagandei religioase catolice și contra tendințelor de cucerire politică. Omenii de stat ai Turciei au privit la propaganda papistă ca la precursorele cuceririlor politice, și de aceea o au împedită pe toate căile: prin Patriarhia de Constantinople și prin concursul lor politic și militar.

În anul 1514 s'a început în Apus luptele protestantismului contra papismului. Șincal se exprimă la această ocaziune astfel: „a bine-voit Dumnezeu a certa mândria Romei prin mădulările ei” (Cronica Rom. Tom. II. a 1514). Biserica Moldovei a fost în pace despre papism până la Domnia lui Despot Vodă. Acesta ca să se facă Domn s'a pus mai întâi în serviciul politice leșesc și a Bisericii papiste. Elu ocupându tronul în anul 1561, cu ajutorul Polonilor, a adus cu sine și un Episcop catolic anume Ioan Liubcenie, precum și călugări misionari și alți popi papistași în țară, le a făcut o Biserică la Cotnari și școlă, au adunat acolo bibliotecă, a adus dascăli papistași — nemți și poloni (Letop. t. I. Append p. 67). Despot însă în sufletul lui era Calvin încă de când făcuse cunoștință în Germania cu capi protestantismului, și nu îndelung a favorizat papismul. Stricându-se cu protectorii catolici din Polonia și devenind urit în țară, în contra lui s'a format o partidă mare. Celu întâi a cădută jertfă Episcopul catolic Liubcenie, otrăvit de boerii revoltați contra lui Despot, ca sfetnicul

celu mai istețu alu rătățiloru lui Despot. Acesta profită de mórtea lui Liubcenie spre a se declara Calvin. S'a căsătorit cu ficia lui Martin Zaborovski, castelanulu de Cracovia unu nobilulu polon, deaseminea Calvin, dar cu mare influență în Polonia, și-a formatu o gardă numerosă de Unguri Calvini, și-a adusu dascăli și sfetnicii Calvinii din Polonia, între cari se amintese ca celu mai de frunte magistrulu Lismaniū (Letop. t. I. Append. p. 68. Compară viața lui Despot, de Grațian). Misiunea catolică aședată de Despot în Cotnariū a remasū acolo îndelungū, unde a avutū și o monastire, care a duratū multū timpū și a avutū și ore-care avere, formată din danile Catholicilor din țară (Letop. t. I. Apend. p. 67). Biserica acesta, precum vom vedē nu târziū a cădutu în stăpânirea Iesuițilorū.

În anulū 1564 în Polonia s'a introdusu ordinulu Iesuițilorū, cu destinațiune de a combate Protestantismulu; dar elū curând s'a declaratū dușmanū de mórte și Bisericei ortodoxe din provinciile polone, și nu s'a opritū de la tóte violențele până ce a trasū la unirea cu papismulu pre toți creștinii ortodoxi de acolo. Ei au acaparatu acolo direcțiunea politică și intelectuală. Ori unde intraū Iesuiții fundaū școle pentru educarea tinerimeii în spiritulu lor, în cât peste o sută de ani tot teritoriulu polon era presăratū cu colegii și cu școle Iesuitice, și s'a formatū epoca cea fatală pentru națiunea polonă, cunoscută în istorie sub numirea de *perioada Iesuitică*. Persecuțiunile iesuitice contra ortodoxiei în Polonia au provocat necontenita intervențiune a Rusiei pentru protejerea ortodoxiei, și în fine distrugerea Poloniei.

Iesuiții din Polonia, precum îndată vom vedea, n'au scăpatū din vedere nici România noastră.

În anulū 1584 Papa Grigorie XIII-lea recomandă Mitropolitilorū români calendariulu sēu cel nou; dar Mitropolitulu Moldovei Georgie Movilă îi respunde, să lase pe Români în pace cu cālindariulu lor (Chron. Rom. Șinc. t. II. p. 238).

În anulū 1587, domnind a dona oră Petru Șchiopulu în Moldova, unū bărbatū cultū, evlaviosū și deștept, a cređutū că se va putea mai bine păstra în Domnie, dacă se va pune sub protecția religioasă și politică a Papei de la Roma. La acesta fu elū îndemnatū de secretariulu sēu Bartolomeū Brutti, grec albanez renegatū, fórte priceputū și papistū zelosū. Iesuiții aveau acum unū bunū pretextū de a se amesteca în afacerile Țărilorū-Române; acesta era: distrădăcinarea Protestantismulu carele se răspândise printre Sașii catolici din România. Brutti imputernicitū de Petru Vodă scrie lui Anibalū nunțiulu Papei în Polonia, arătându-i sentimentele catolice ale Domnulu, și concursulu lui spre suprimarea ereticeismulu dintre Sașii și ungurii din Moldova, ilu rógă a trimite în Moldova căți-va Iesuiți, cărora promise a le da o biserică bogată în Iași, unde sunt mulți Sași și Maghiari. Din tóte părțile au începutū a curge scrisori aprobătoare și încurăgiătoare către Petru Vodă: de la Nunțiulu papalū, de la Papa Sixt V-lea, Solicovski Archiepiscopulu de Lemberg, etc.

În anulū 1588, Petru a respunsū la aceste scrisori, mulțămindū, rugându-se de părintesca ocrotire, făgăduind concursulu sēu pentru stăpânirea eresurilor, și spre a introduce reforma în Biserica țerei sale. În urmarea acestorū corespondențe sosi în Moldova o misiune Iesuitică, compusă din unū directorū, numitū Stanislău Varszevicki, și trei membri, doi că-

lugări și unū mireanū. Ei sosiră în luna Septemvri și găsiră pe Petru Vodă la câmpū în corturi, și cauza ciumei lăpate în oraș. Varszevicki îi oferī suveniru o carte ilustrată cu icónele marticilor. Principele începu o conversațiune despre întâietatea tronulu Sântulu Petru, și trecu apoi la aprofundarea mijlócelor de a ajunge la scopulu lor comunū, și cu sēmă fundarea unui Seminariū catolicū, pentru care Varszevicki, vedēndū lipsa visteriei domnului promise unū ajutoriū din partea Papei. Acestă misiune Iesuitică a duratū în Moldova numai doi ani (Arch. ist. Hajd. t. I. p. 1 pag. 174). Puterea mare a Iesuiților a îndemnatū și pe unū altū pretendentū la Tronul Moldovei, anume: Ștefan, carele dicea fiulū lui Alexandru Lăpușeanul, a cere ajutoriulu Romei pentru a se face Domnū. Acesta fu protegiatū de Poloni, și de Iesuiți, cari se gustase de Petru Vodă, pentru neactivitatea lui în împlinirea făgăduințelor date în favórea papismulu. Scriitorii papisti citēză în favórea pretendentulu Ștefan și o scrisóre a Mitropolitulu Moldovei Anatasie și a Episcopulu de Roman Grigorie, către Pape. Dar acesta nu este de cređutū; căci pe acelu țără în Moldova era Mitropolitū George Movilă. Acei tripotagiuri Iesuite și tendințe ascunse de apropiere cu papismulu și cu politica apusană se cunoscū în țără, și la Pórtă; Petru Vodă fu destituitū și locul lui veni Aron Vodă. Petru, ne mai avēnd locu unde se aciua în țară, purcesă la Roma; dar a murit pe cale în munții Reției (Cron. Rom. Șinc. t. II. p. 243) iară sfetniculu sēu Brutti, după ce căpătase la Poloni titlulū de nobletă, iară în Moldova se găfise, în anulū 1591 fu înecatū în Nistru de dinulū Voevodulu Aron (Arch. ist. Hajd. t. I. pag. 175).

În Muntenia la 1583. Petru Cercel s'a făcut Domnū prin intervenirea papei Grigorie XIII-lea a regelui Franciei, promițēnd elū pentru acelu introduce papismulu, în țara sa. Pentru care în anulū 1584 Iesuițulu Antoniu Posevin, neobositulu agent de pretutindenea alū papismulu, a vizitatū atât Polonia, cât și Moldova. Dar Domnia lui Cercel a duratū scurtă (Relat. istor. despre țările române. p. 9).

În anulū 1595 Ștefan Răzvan, cu ajutorulu Batori principele Ardealulu, vine cu óste în Moldova și ocupă tronulu surpridindū pe Aron, pe carele trimite prinsonier în Ardealū. Batori, carele se ținea ca nu prin propaganda din Polonia să se atragă în Moldova în partea ei, trimise cu Răzvan și unū copū catolicū de ai sēi, ca să conducă papismulu în Moldova în folosulū Ungariei. Domnia lui Răzvan ținu numai unū anū, și fu omorítū de Ieremia Moșcovici carele ocupă tronulu cu putere adusă din Polonia și negreșitū alungă și pe Episcopulu lui Batori. Ștefan Batori s'a jăluitū papei Climent III-lea prin pra lui Zamoiski protectorulu lui Ieremia și prin Polonia, pentru că se amestecă în afacerile Moldovei și ale Valachiei și pentru tendința de a lua stăpânitoritatea lor aceste țări, care ar fi aparținēndu Batori, și prin elū, lui Rudolf împēratul Germaniei. Papa a scris o epistolă mâniașă către Sigismund III-lea regele Poloniei și *idolulū Iesuiților*, dicēndu prin pretenția asupra Moldovei și a Valachiei, că prin distrugerea interesele nu numai ale casei austriece credincioasă slugă a Bisericei catolice, dar și a țării creștinatăti. Sigismund s'a grăbitū a trimite la Petru Vodă pe secretariulu sēu de corónă, cu esplicație, că aceste din vechime ar fi moștenire a Poloniei.

mântuite de câtră densa de jugul turcesc, ele în mânele ei vor fi o apărare chiar pentru Austria și Ungaria (Relaț. istor. despre țer. rom. p. 27).

Ieremia Movilă, și totă familia Movilescă a fost foarte devotat politicei polone, pentru care a și dobândit nobleța polonă, și spre a ajunge la Domnie a făgăduit a lucra pe de o parte pentru uniunea bisericească cu papismul, iară pe de altă parte pentru încorporarea României la regatul polon. De aceea Polonia cu Iesuiții ei au combătut din resputeri pe Michaiu Vitezul, și au pus în locul lui pe fratele lui Ieremia, pe Simeon Movilă (Thes. mon. ist. t. II. p. 141.) Movilescii însă ajunși la Domnie, n'au putut face mult pentru propaganda latină; căci nu erau secundați de țară. De aceea într'un tractat secret încheiat de Ieremia cu Sigismund regele Poloniei, în anul 1597, pentru vasalitatea țerei câtră Polonia, între altele s'a stipulat, că „legea grecăscă se va păstra neatinsă.” Mitropolitul Georgie Movilă, după ce în Biserica Romei s'a introdus calendariul nou, cerut și dobândit dela Papa unu privilegiu particulariu, că catolicii din România să țină serbătorile lor după calendariul vechiu alu Bisericeii ortodoxe, pentru a petrece mai nesuperați între cei de legea grecăscă (Thesaur. mon. ist. t. II. pag. 146—148). Această dispoziție se păstrează în Moldova până astăzi și s'a păstrat și în Muntenia până în zilele noastre, sub Papa Piu IX-lea, când Iesuiții de astăzi au introdus acolo calendariul catolic pentru ca catolicii să se deosebescă mai mult în cele bisericesti de câtră Biserica română, și pentru ca să aibă motiv a lucra pentru introducerea lui și în biserica română.

În anul 1599 Papa a trimis dela Roma pe unu catolic, ca să viziteze Bisericile catolice din Polonia și Muntenia. Dar Episcopii catolici din Polonia, anume Episcopul de Camenița și Archiepiscopul de Lemberg, pretindiau pentru dânsii „jus visitandi” (dreptul de a visita) asupra Moldovei, ca cei săi apropiați. Papa însă a refuzat aceste pretențiuni, și a dat instrucțiuni nuncului său din Polonia, Episcopului de Regio, ca să protégă pre Episcopul răntărit, carele a plecat la destinațiunea sa, și să respingă pretențiunile menționate, ca nefundate (Hajd. arch. istor. t. I. part. II. p. 118.)

În timpul turburărilor urmate pentru tronul Moldovei sub urmașii Movilescilor (1611—1617), unu nobil străin, Ioppecourt din Lotaringia, carele a participat în acele turburări împreună cu Polonii pro-rectorii Movilescilor, ne spune în memoriile sale, că când se afla unu Episcop catolic în Moldova carele se numea la Cotnariu, unde erau și călugări franciscani, a fost administrat Sacramentele latine, în lipsa altor preoți; deasemenea spune, că religiunea catolică nu era împedecată în eserecțiul ei în Moldova (Thesaur. mon. ist. t. II. p. 16.)

Dintr'o carte domnescă a lui Istrate Dabija din anul 1662, se vede că în Bacău esista încă sub stăpânirea catolică de acolo, alu căreia superioru se numea de „bărat” și avea proprietate în târgul Trebeșu. Domnul scutesce pe târgoveții din Trebeșu de olac, podvezi și de orice învâluiele din țara Părcălabilor și Brănișterilor. În acea carte se spune, că acest drept de scutela l'au avut Bărații austrieci din Bacău și dela alți Domni anteriori. (Foe pentru an. 1845. p. 25.)

În altă carte a lui Duca Vodă, din an. 1665, se vorbește de unu Episcop vizitator, intitulat: „Ar-

chiepiscopul dela Episcopia Ungurească din Bacău, și să autoriză de Domn a judeca după obiceiul lor cestiunile de căsătorie ale Sașilor și Ungurilor cari sunt papistași de lege;” să certe să globescă, precum este obiceiul lor, și nimeni altul să nu se amestice. (Foe pentru minte. an. 1845. p. 25.)

Antonie Roset Vodă, întru o carte a sa din anul 1675, adresată slujitorilor domnesci din ținutul Bacăului și din totă țara, pomenește de Episcopul vizitator Unguresc, anume „Ioan Zambatei Burcuță dela episcopia ungerăscă din Târgul Bacăului, precum și pentru toți preoții și țercovnicii lui, cari sunt din clirosul bisericeii lor, fie unde în țară,” și se poruncesce ca ei să fie scutiți de toate dările, precum au fost miluiți și de alți Domni mai dinainte; nici în cestiunile lor de judecări să nu se amestice slujitorii domnesci afară de greșale mari de furtașăgă (ib idem. p. 37.)

În anul 1679 Papa Inocentiu IX-lea trimite vizitator în Moldova cu titlul de Bacoviensis pre Piluzzi Episcopul de Marcianopole. Acest Piluzzi, cu două ani mai înainte în calitate sa de misionar în Moldova, publicase la Roma unu catichis catolic în limba română, cu litere latine (Archiv. istor. t. I. p. I. pag. 176.)

Miron Costin în relațiunea ce dă în versuri polone despre poporul Moldovei, și alu Munteniei, în anul 1684, vorbind de ierarchia bisericească a Moldovei, amintesce și de Episcopatul catolic de Bacău, care se intitula: „alū bisericelor catolice din totă țara Moldovei;” că diecesa lui se întindea și asupra Bugiagului, unde avea puțini catolici în Cetatea-albă, în Tighinea și în cele 7 sate hănesci (Archiv. istor. t. I. p. 169.) Însă noi șcim deja, că acest Episcop nu ședea în Moldova, ci în Lemberg, sau aiurea, și numai atimpure vinea de vizita Eparchia sa.

Românii aveau deplină cunoștință de obiectele credinței, prin care biserica ortodoxă se deosebesce de cea latină sau papistă. Pe lângă aceea, că respingeau primatul Papei asupra bisericeii creștine universale, Românii după mărturia lui Dimitrie Cantemir țineau „Mărturisirea Credinței după cum au alcătuit-o, sfinții Părinți la Niceea, și adăogirea Papistă: „Și dela fiul” o lepădau, și pentru purcederea sântului Duchu credeau asemenea, precum țice Christos la Evangelia dela Ioan. Și după cum nu primiau purcederea dela Fiul, asemenea nu primiau nici adăogirea lui Palama, care țice: „Dela Tatăl singur.” Aveau șapte Taine, și cina cea de taină o țină după așezarea sfinților părinți, a lui Vasilie celui Mare, și a lui Ioan Chrisostomului, și o severșiau cu pâne dospită, și se împărtășiau sub amândouă formele, a pânei și a vinului (Descrier. Moldovei p. 285.) Icoanele sfinților le cinstău, însă nu cioplite, ci numai zugrăvite, dar țiceu că numai singur lui Dumneșu se cavine adorare (latreia), și credău, că dreptii încă nu au ajuns desevșit desfătarea raiului, ci o așteptă până la ziua judecării împreună cu Pavel. Și au întru sufletele lor nădejde fără îndoială, care le pricinuesce lor bucurie nespusă, încât nu le lipsesce nimica pentru vredniciele lor. Iară pentru purgătoriu nu cred; însă adevereză, că păcatele cele mai mici se pot ierta și după mörte prin rugăciunile bisericeii și prin milostenia. Sânta scriptură o cetesc în biserică după talmăcirea celor 70 de descăli, iară Vulgata și toate celelalte talmăcirii le lepădă (Descrier. Mold. p. 283.)

(Va urma)

La cestiunea reviziunii cărților bisericești rituali.

Sub acest titlu publică „*Foia bisericească*” organul Metropoliei din Blașu un fel de vot separat în privința reviziunii și editării cărților bisericești, puse în lucrare de sântul sinod al bisericești ortodoxe din România.

Noi comunicăm acest vot al ierarhiei bisericești române gr. catolice, sperând să se vor desamăgi și acei puțin români, cari credă încă că biserica Românilor uniți cu Roma, în privința cultului și ritualului păzesc aceleși obiceiuri cu biserica ortodoxă română. „Telegraful Român” și „Biserica și Școala” au spus de altmintrelea mai dinainte că episcopatul gr. catolic nu va participa la reviziunea cărților bisericești cu episcopatul ortodox, căci: „*Acésta ar fi contra scopului de a fi așa numitul greco-catolicism numai o stare de tranzițiune către papism.*” *Foia* din Blașu acum confirmă pe deplin cele susținute de noi, ba face încă și nouă revelațiuni, d. e. că Episcopii români gr. catolici au specială *instrucțiune dela Roma* în privința reviziunii cărților bisericești ca ele se fie oglinda fidelă a credinței catolice. Dar se ascultăm ce dice organul oficial al Metropoliei unite din Blașu:

„De un timp în câte foile românești se ocupă tare mult cu cestiunea reviziunii și retipăririi cărților bisericești rituali. Între multele lucrări, ce s'au scris cu privire la cestiunea acésta, mai însemnată pentru noi este imprejurarea, că unele foi numite ortodoxe și-au exprimat dorința, că episcopatul român ortodox în revederea cărților rituali se consulte și episcopatul nostru greco-catolic, fiindcă cărțile acele se folosesc și în biserica noastră. Nu ne este cunoscut, ca dorința acésta se fiă aflat resunet și la episcopatul ortodox din România. Ma după ce am vădut, ce alarmă a făcut episcopatul ortodox din România, pentru-că cu scirea și învoirea guvernului, în care pot se aibă totă încrederea, s'a înființat una miseră Mitropolie catolică în Bucuresci, nici nu mai putem crede, că una atare dorință va fi îmbracișată de episcopatul ortodox, deși nouă de altmintrele nu ne pare de loc rău, fiindcă biserica noastră și fără de acea din considerațiuni foarte grave nu ar poté lua parte la atari consultări. Că mai ânteu abstragând dela alte considerațiuni mai momentose dogmatice, noi suntem una minoritate mică față cu biserica română numită ortodoxă, și așa vocea noastră nu ar cumpăni nimica în atari consultări, și în urmă ni s'ar impune nesece cărți rituali, la acărre revedere noi numai cu numele am conlucrat.

„Afară de acea cărțile noastre cele mai multe sunt deja revédute și edate cu litere latine. În cărțile aceste revédute și edate de noi s'a format deja una limbă curată românească și una mulțime de termini buni și frumoși, cari sunt deja împământenți în biserica noastră. Biserica numită ortodoxă are înse se facă de abia acum începutul. Astfel noi, cari am percurs deja una cale lungă în cestiunea acésta, nu putem se ne întorcem înderăpt și se mai percurgem încă odată dela început calea acea la oaltă acum cu biserica ortodoxă, carea poté că va lua altă direcțiune.

„Inse pre lângă motivele aceste de oportunitate mai sunt și altele motive mult mai momentose dogmatice, pentru cari noi nu am putea face causă comună cu biserica numită ortodoxă în revederea și e-

darea cărților bisericești. Este cunoscut, cumcă cărțile conțin credința bisericești. Din care causă și trebuie se fim cu mare luare aminte la revederea lor. Și noi și avem instrucțiunea noastră dela Roma, după care avem se ne ingrigim de revederea cărților bisericești, ca ele se fiă una oglindă fidelă a credinței. De instrucțiunea acésta noi nu voim se ne abatem cu nici un preț, ori ce va fi.

„Cestiunea cea mai grea însă la una revedere și edare comună a cărților rituali se nasce din pusețiunea cu totul diversă a bisericești noastre de biserica numită ortodoxă. Biserica noastră unită este una parte a unei bisericești estinse preste tot pământul, a bisericești catolice, care vighedă cu atențiunea cea mai mare asupra unității în credință. Noi dela unitatea acésta în credință nu voim se ne subducem cu nici un preț, ma am fi gata a suferi ori ce, decât ca se ne abatem barem și numai una cirtă de la credința acésta. De aci de sine urmédă, că la revederea cărților rituali, macsima noastră trebuie se fiă credința acésta a bisericești universale, și prin urmare noi avem se țintim în acolo, ca credința acésta să se oglindească în toate cărțile noastre.

„În urmă revederea cărților rituali este un lucru sacru. Acsioma noastră sună: *Sacra sacre tractanda*. Prin urmare noi avem să le revedem după credința noastră, și nu putem face de loc causă comună cu nimene care lapădă credința acésta.” etc.

Aceste declarațiuni umfiate de aroganță și orgoliu propriu peste măsură, cuprind deodată și un vedit disprețu cătră biserica ortodoxă română și direcțiunea de cultură națională, ce armăresc.

Biserica Românilor uniți nu poté face cămă mună cu biserica românilor ortodoxă, după fómă Blașu, pentru că ei deja au percurs calea, pe care biserica română ortodoxă abia acuma începe a cămă ei a revédut și edat deja cele mai multe cărți bisericești cu litere latine și și-au format o limbă proprie bisericească. Noi aceste le scim foarte bine, dar bănuim că limba din cărțile bisericești publicate în Blașu cu litere latine este limba poporului român unită. Apoi dacă în privința cuprinsului lor cărțile bisericești trebuie se fie oglinda fidelă a credinței, se permite onorabili teologii dela Blașu, dacă de o parte vom pretinde și noi că, în respectul limbii, trebuie să fie oglinda fidelă a limbii poporului, și filologilor și gramatiștilor.

Dar confrății dela Blașu ne mai spun că are motive dogmatice ei nu pot face causă comună cu biserica ortodoxă în privința cărților bisericești, fiind că după părerea Dlor, participând cu ortodoxii la reviziunea cărților și primind oșeși-cuma edițiune făcută de biserica română ortodoxă, prin acésta se rupe unitatea de credință cu Roma, unu lucru, și dacă s'ar adeveri, ar desavua tot trecutul bisericești române gr. catolice, care până cu 20—30 ani în urmă nu avea alte cărți bisericești rituale, decât cele scrise în biserica română ortodoxă.

Ne place a crede însă că opiniunile emise în jurnalul din Blașu sunt opiniuni individuale, și abstractie făcând de teologii casuției, nu vor împărtășite nici pe departe de inteligința laică a bisericești române gr. catolice-

La Nr. de față alăturăm unu suplementu de

Suplementul la „BISERICA și ȘCOLA.” Nr. 29.
Anul VII. — 1883.

D i v e r s e.

† **Necrologiu.** Veduva Ana Diamandi născută Zsiga și fiș orfană Nicolau și Iosif în numele lor și a numeroșilor consăngenii cu inima frântă de durere anunțată, cumcă iubitulă sociu și respective neuitatului tată: *Nicolau Diamandi* comerciant și membru alii reprezentățiunei orașanesci astăzi în anul etății 50 și alii căsătoriei fericite 24 după suferințe îndelungate și-a dat nobilul suflet în mânele creatorului. Remășițele pământesci se vor astruce după ritul bisericeii gr. or. în 26 Iuliu după mēdădi la 3 ore în ceterierulă gr. or. diu loc. Oradea-mare, 24. Iuliu 1883. Fiă-i țarina ușoră și memoria binecuvēntată!

* **Societatea pentru fond de teatru românū,** va ține adunarea sa generală de estimpū în Lipova; cu acēta ocașiune Comitetul centralū de primire va aranja în favorul fondulii societății „*Concertū*” compusū din cāntece vocali, pe piano și din declamațiuni în ziua de 6. August a. c. n., în ospētăria la „*Regēle Ungariei*” cu începere la 8 ore sēra. Prețulū de intrare pentru o persōnă: Loculū I, 1 fl., II. 80 cr., III. 50 cr., Partēre 30 cr. Iar în 7. August comitetul centralū de primire va aranja unū „*Balū*” a cārui venitū este manit societății pentru fondū de teatru românū. Prețulū de intrare pentru familie 3 fl. pentru persōnă 1 fl. Ofertele să se trimită D. cassariū alii Comitetulii: Iosif Suciū, în Lipova (B. Lippa).

* **Spre sciință.** Comitetul subscris, instituit pentru îndeplinirea celor de lipsă pentru primirea „*Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român din Transilvania,*” ce sē va ținea în Brașovū în zilele de 17, 18, 19 și 20. Augustū, st. v. și la voia prin acēta a ruga pe totii acei domni și domne, ce aū de gând a asista la acēta adunare generale să binevoescă a-o face acēta cunoscut până icatē mult 10. August st. v. domnului advocat Nicolae Trevoiu, președintele comitetului, strada Scheilor nr. 146. Brașovū, în Iulie 1883. Comitetul de primire.

* **Mulțumită publică.** Subscriși, în numele comitetului parochialū gr. or. rom. din orașulū Vinga, ducem adēncă mulțămire Prea On. Dōmne veduva Chana Glas născutū Reinholz locnitorē în Vinga, și care a dăruiț Biserica noastră, procurāndu-i 22. scaune nuna prețu de 110 fl. v. a On. Dōmnei Maria Barbosū născutā Miculescu, care a dăruiț Biserica noastră o masă și unū acoperemētū [masariū] frumos unū sfeșnicū; multū On. Domni cārī la inițiatēa bravulii nostru deputat sinodal mirēn din ceruru, electoral Vinga, Spect. D. advocat Georgia Labar, — care nu întrelasă nici o ocașiune de a premerge în exemplū bun întru darea obolului seū spre scolele bisericesci și culturale în genere, în specialū sē pentru Comuna noastră bisericescā din Vinga, — emișă avut bună voință a concurge la comperarea ortel bisericesci necesarie pentru cultul divin, de a vor Biserica noastră era forte seracā, prin subscrierea sā a or la lista portată de laudatul nostru deputat Georgiu Lazar, care a și deschis lista de contribuire cu fl. după care aū urmat DD. deputați sinodali Ilustateea Sa Dr. Iosif Gal cu 5 fl. Magnif. Vic. Barbu cu 2 fl. Paul Rotariū, M. Veliciū, P. Gavrilette,

E. V. Babeșū, Nicolaū Zigre, V. Beleşū, M. Sturza, C. Gurban, Oncū, E. V. Stanescū. E. Creciunescu, E. Fejér, L. Ionescu Sig. Popoviciū, P. Tempea, David Nicōra, P. Milovan, V. Mangra, G. Popa, M. Bocșian, P. Suciū, Ath. Mera. I. Tieran, V. Paguba, Z. Stefan, Teodor Filip, A. Mihailoviciū, A. Filip, T. Fașie, Ier. Beleşū, cu cāte 1 fl. v. a. asemenea ca privați D. D. Ign. Papū, A. Diaconovici, Dr. Pipoșū, Ceonțea, B. Suciū, Dr. Selceleanū, G. Popoviciū, Grozda preot. Ter. Rațū și Botto erā cu cāte 1 fl. v. a. — la olaltā 60 fl. v. a. din care sumā 20 fl. s'aū rezervatū pentru adaugerea la baniū meniți pentru repararea Bisericeii, erā restulū de 40 fl. v. a. s'a decisū prin Comitetulū parochialū a se procura ornatele bisericesci trebuincioșe, cu care ocașiune Spectatulū Domnū adv. G. Lazar a dat o novā dovēdă de interesare față de biserica noastră prin aceea, că neputēndu-se procura ornatele numai cu cei 40 fl. aū mai contribuit ulteriormente încă 20 fl. v. a. pentru a acoperi prețul de 60 fl. pentru care faptā maritimōsa și dēmna de imitat primescā precum dlū inițiatoriū așa și dd. contribuitori cea mai adēncă mulțamită și recunoscință din partea noastră. Și în fine, Prea Onor. dd. preoți de presinte administratori parochiei acesteia, M. Russu și I. Cotta parochii comunei Monostor, cārī din competența lor a binevoit — la rogarea președintelui — a dona 45 fl. v. a. pentru repararea casei parochiale, pentru care faptā primescā ambiū adēncă noastră mulțamită. Vinga, (cot. Timis.) la 1 Iulie 1883. Pentru comitetul parochial: *Nicolau Luchin*, not. com. parochial, *Cost. Barbosu*, președintele com. par.

C O N C U R S E.

Pentru postulū de profesorū de *agronomie* și *grădinăritū* la institutulū diecesanū de teologie și la celū de pedagogie se deschide prin acēta concursū cu terminū până la 25. Augustū a. c. st. v.

Sālariulū este 600 fl. Competinții își vorū trimite petițiile cātrā „Consistoriulū diecesanū gr. or. în Caransebeș” și le vorū instrua cu următorele documinte: 1) Atestatū de botezū 2) Atestatū despre studiū gimnasiale, reale saū din școlā cetățenescā. 3) Atestatū despre studiile de agronomie și grădinăritū. 4) Atestatū despre eventuala praesā în agronomie și în grădinăritū.

Caransebeș, din ședința consistorială ținută în 2. Iuniū 1883.

Consistoriulū diecesanū.

Se eserie concursū pe stațiunea învățătorească gr. din *Saravolla*, Comitatul Torontal, cu termin de alegere pe 28 Augustū a. c. st. v.

Sālariul anual, 300 fl. cuartir liber, 2 org. lemne de foc, pentru încăldirea captorelor paie din destulū; 1½ lanțū estravilanū de aratū.

Recurenții aū se producā testimoniū despre absolvirea Preparandiei, calificățiune, și atestatū de moralitate, pre lângă limba maternă, și a Patriei vor fi preferiți cei ce sciū nota de cāntări, înainte de alegere aū a-se presenta în vre-o duminecā ori sērbătōre în bisericā spre dovēdirea desterității în cāntare și tipic. Recursele sā fie adresate Comitetulii școlarū și anume președintelui Alexa Matei.

Saravolla, 8. Iuliu 1883.

Comitetulū parochialū.

In conțelegere cu Dlū **Mita Dolga**, m. p. prot. inspect. Școlar.

Devenind văcantă stațiunea învățătorescă din *Blazsova*, prin pensionarea învățătorului *Sava Popescu*, în urmarea ordinăciunii Venerab. Consistoriului din *Caransebeșu*, dto 17. Martie a. c. Nr. 135. S. prin această se escrie concurs, pentru întregirea postului învățătorescă din comuna *Blazsova* protopresviteratul *Jebelului* cottul *Timișului*, cu termin până la 6. August a. c.

Emolumintele împreunate cu acest post sunt: 130 fl. 20 meți grâu; 20 meți cucuruză; 6 cloffori de lemne din care are a-se încălzi și sala de învățământ; 4 jugere de pământ; 8 fl. pentru conferință; cortelul liber cu două chilii și grădină de legumi.

Doritorii, cari voiesc să ocupe acest post, să a-și trimită recursele lor, amăsurat statutului org. bis. adresate *Pré O. Domn Alesandru Ioanoviciu*, protopresbiterul în *Jebel*.

Blazsova, în 29. Iunie 1883.

Comitetul parochial.

George Lupșa, m. p.

preot și proșadinte de comitet par.

In conțelegere cu *Prea Onor. Domn Protopresviterul și inspectorul de școle Alesandru Ioanoviciu*.

Pentru ocuparea postului învățătorescă la școla gr. or. din *Tolvădia*, ppresbiteratul *Ciacovei* se deschide concurs cu termin de alegere până în 28. Aug. a. c. st. v.

1) Salariul anual în bani gata 166 fl. 2) grâu 24. Hct. și 60 litre. 3) Pentru conferință 10 fl. 4) Pentru scripturistică 10 fl. 5) 7. stângenii de paie din care are a se încălzi și sala de învățământ. 6) 1³/₄ jugere de pământ arătoriu. 7) Dela fiecare înmormântare la care va fi poștit 20 cr., érá decă flú va petrece la sânta biserică 40 cr. 8) Cortel liber cu 2 chilii și bucătărie.

Petițiile instruate în înțelesul stat. org. adresate Comitetului parochial din *Tolvădia* să se tramită oficiului ppresbiteral rom. gr. ort. în *Ciacova* până la terminul de mai sus.

Tolvădia, în 12. Iuliu 1883.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: *Paul Miulescu*, m. p. adm. ppresb. și ases. const.

Pentru ocuparea postului învățătorescă la școla conf. gr. or. rom. din *Foen*, ppresbiteratul *Ciacovei*, se deschide concurs cu termin de alegere până în 21. Aug. a. c. st. v.

Salariul anual: 1) În bani gata 200 fl. 2) Pentru conferință 10 fl. 3) Scripturistică 5 fl. 4) 4 orgii lemne foc 40 fl. 5) 55 meți grâu, 6) 2 jugere pământ arătoriu, 7) Dela fiecare înmormântare la care va fi poștit 50 cr. 8) Pentru încălzirea școlei paie câte va cere trebuința 9) cortel liber cu grădină intravilană.

Petițiile instruate conform statutului org. bis. adresate Comitetului parochial din *Foen*, să se tramită Oficiului protopresbiteral rom. gr. or. în *Ciacova* până la terminul de sus.

Foen, în 12. Iuliu 1883.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu: *Paul Miulescu*, m. p. adm. ppresb. și ases. consistorial.

Dupăce în parochia de classa a două *Parhida* în protopresviteratul *Lunca*, lângă preotul nepotincios de acolo s'au încuviințat aplicarea de capelanu temporalu, — spre deplinirea acestui postu cape-

lanialu, din partea acestui Consistoriu, pe baza conțelului luat cu respectivul comitetu parochialu escrie concursu pe lângă următoarele emolumente:

1) Usufructul pământului parochialu de 36 jugere catrastrale arătoriu și fenațe iară 12 jugere pășune, — în jumătate computată, representă: 280 fl. 2) Competința de biru în bani 20 fl. 3) Venitul școlare întregu fără de nici o detrăgere 100 fl. 4) Cortelul închiriatu în jumătate prin parochul nepotinciosu iară în jumătate prin capelanul alegându.

Capelanul alegându va avé a conduce oficiu parochialu și a împlini tôte funcțiunile preoțesci acésta comună pentru folosirea beneficiului susespu iară după mórtea parochului nepotinciosu va devé în folosirea întregului beneficiu parochialu.

Competinții pentru acestu postu capelanul va avé a produce calificațiunea prescrișă în §. 15. b. din regulamântul congresualu, iară recursele bine instruate sub terminu de 30 de zile dela înțelegere publicare a le tramite comisariului consistorialu *Tolvădia* Păcala asesorü consist. și parochu în *Zsăka* paroch. B. Ujfalu.

Oradea-mare, 4/16. Iuliu, 1883.

Consistoriul eparch. gr. or. oradanu.

Ieroteu Beleşu, m. p. vicariu episcopesc.

Se escrie concursu pe stațiunea învățătorescă din *Sânt. Mihail rom.* protopresbiteratul *Timișului* cu terminu de alegere pe 7/19. Augustu a. c.

Emolumintele anual sunt: 150 fl. 40 meți grâu 8 orgii de lemne din care are să se încălzească și școla, 2 jugere de pământ și cuartiru liber cu grădină întra și estravilană.

Dela recurenți se cere, ca să se presedă în vreo Duminecă în s. biserică pentru a-și arăta devotititatea în cântare și tipicu, érá recursele adjuște conform legii, să se astérnă până în 2/14. Augustu a. c. la adresa dlui inspectoru de școle per *Vingă* în *Szécsány*.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: *Iosif Grădinariu*, m. p. insp.

Se escrie concursu pentru ocuparea postului învățătorescă din *Pustinișu*, cott. *Torontalului*, cu terminu de alegere pe 6/18. Augustu a. c.

Emolumintele anual sunt: în bani 105 fl. și 12 fl. pentru măcinat, 50 meți de grâu, 100 fl. clisă, 50 fontii sare, 6 chile lumini, 2 orgii de lemne, 8 orgii de paie din care se va încălzi și școla, înmormântări 20 cr. și jumătate din venitul pomului.

Recurenții se-și astérnă petițiunile adjuște după tôte recerînțele până la 2/14. Augustu a. c. către subscrisul inspectoru de școle per *Vingă* în *Szécsány*.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: *Iosif Grădinariu*, m. p. insp.

Se escrie concursu pentru deplinirea vacanței parochii de classa I. din opidul *Siria*, cottu *Aradului* protopresviteratul *Siriei* (*Vilagoșului*) cu termin de alegere pe 15/27. Augustu a. c.

Emolumintele sunt: 1) una sesiune pământ arătoriu. 2) birul preoțesc delu 200 case și antru delu cei cu pământu una măsură iar delu jefel D. una măsură bucate și 3) ștolele îndătinate delu 200 case.

Recurenții sunt avisați recursele lor adjuște conform §. 15. lit. a) a regulamântului pentru petiții adresate comitetului parochialu din *Siria* să se tramite părintelului protopresviteru *Giorgiu Popoviciu*.

Ménes per Gyorok, până în 10/22. August a. c. le intrate mai târziu nu se vor lua în considerare; a-se presenta în vre-o duminică seară sau sâmbătă în biserica din Șiria, spre a-și arăta dexteritatea în oratorie și cântu.

Șiria, la 10/22. Iuliu 1883.

Comitetul parochial.

scrierea mea: **Georgiu Popoviciu**, m. p. protopresviteru.

Pe baza ordinației Ven. Consist. alu Aradu de dto 28. Maiu a. c. Nr. ad 557 din 1883, se scrie concursu pentru îndeplinirea vacantei parochii de clasa II din comuna **Minisü**, comitatulu Aradului, protopresviteratulu Șiriei (Világos) cu termen de alegere pre **14/26. August a. c.**

Emolumintele sunt: 1. Unu pătrariu sesiune anu aratoriü, 2. în biru preotescu: a) dela fiesce proprietariu de $\frac{1}{8}$ sesiune pământu una măsură de grâu, b) dela fiesce care proprietariu de casă una măsură cucuruzu sfermatu, c) dela jeleriü de v. a. 3. în arinda aloru 6 jugere competență pașune câte 2 fl. v. a. și în fine; 4. Ștölele usuete de 280 numere.

Recurenții sunt avisați recursele lorü ajustate conform §. 15. lit. b. alu regulamentulu pentru parochii adresate comitetulu parochialu din Minisü — trimite parintelu protopopu **Georgiu Popoviciu** Ménes per Gyorok, până la terminulu de 5/17. August inclusive, și a-se presenta în vre-o Duminică seară în biserica din Minisü pentru a-și arăta dexteritatea în oratorie și cântu.

Minisü, la 5/17. Iulie 1883.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu Protopopulu tractualu.

În urmarea ord. Venerab. Consist. eparchialu Caransebeșu dto 2. Iunie 1883. Nr. 312. școl. pentru îndeplinirea stațiunei învățatoresci din **Cebza**, comitatulu Torontalulu, protopresviteratulu Ciacovei, se scrie concurs cu termen de alegere pre Duminică seară **14. August 1883 st. v.**

Emolumintele anuale înpreunate cu acest post sunt: 1) Salariu în bani gata 420 fl. v. a. 2) Pentru învățatoriulu 40 fl. 3) Spese pentru conferință 100 fl. 4) Pășalü pentru scripturistica 10 fl. 5) Reduțiune ca notariu a comitetulu parochialu 10 fl. 6) Pentru curățirea și încălzirea salei de învăț. pomă 30 fl. 7) Lemne pentru încălzirea salei de învăț. pomă 30 fl. 8) Patru jugere și jumătate pământü estrevilan. 9) Dela înmormentari unde va fi învingutu 50 cr. v. a. 10) Cuartiru liberu constatatoriü cu două chilii, bucătărie, grajd etc. și grădină de pomă în mărime de 800⁰. Acesta stațiune învăț. fiind de clasa primă, dela recurenți se re- se posedă calificațiune eminentă, avind a cu- vacu și arta muziceii vocale, spre a putu instrua și Araduce corulu vocalu deja esistinte în comună.

Doritoriü de a recurge la această stațiune învăț. sunt avisați ca pre lângă cele poffite în imenulu precedentu a-și instrua recursulu lorü conform descrierilor din stat. org. bis. și alu subserne jeleriü adm. prot. **Paul Miulescu** în Ciacova, adre- 200. tră comitetulu parochialu din Cebza.

Adjunctu fine comitetulu parochialu din Cebza ar dori întru competenții să se înfățișeze până la alegere în Duminică seară sau sâmbătă în comuna Cebza, spre a-și arăta dexteritatea în cântarea bisericescă.

Petru înlesnirea călătoriei recurenților acelora cariü vor voi a-ne cerceta și vinu cu calea ferată până la stațiunea Zebel, comuna bis. din Cebza le va trimite gratuitu trăsura a colo și retourü, decă despre venire de timpuriu va fi de respectivulu avisatä. Cebza, în 26. Iunie 1883.

În numele comitetulu parochialu.

Alesandru Bugarin, m. p. protopresviteru com.

In conțelegere cu mine: **Paul Miulescu**, m. p. adm. protopresviteru și ases. consist.

Din lipsa recurenților neputendu-se face alegerea de preot pentru deplinirea parochiei vacante de clasa a III-a din comuna **Căpet**, prot. Jebelulu, se scrie concurs nou cu termen până în **15. Aug. st. v.**

Emolumintele sunt: 41 jugere pământu aratoriü de clasa II și a III-a și 4 jugere de fenu cu stola usuatä dela 107 case cu 508 de suflete.

Doritoriü de a ocupa parochia acësta au a-și trimite recursurile sale instruate conform stat. org. bis. și Regulamentulu pentru parochii parintelu protop. **Alesandru Ioanoviciu** în Jebel până la indicatulü termen.

Dela recurenți se recere a-se presenta în vre-o Duminică sau sâmbătă în s. biserică din locu spre a-și arăta dexteritatea în cântu și cele pastorale.

Căpet, în 29. Iunie 1883.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu protop. Dist.

Conform ordinației V. Consist. diecesan alu Caransebeșulu dto 9. Maiu a. c. Nr. 282. S. se scrie concurs pentru postulü de învățatoriü la școla confes. gr. rom. din comuna **Căpet**, în protopresviteratulu Jebelulu cu terminulu de concurs până în **15. August a. c. st. v.**

Emolumintele sunt: 100 fl. în bani, 12 meți de grâu, 12 meți cucuruzu, 6 orgii de lemne din care are a-se încăldi și școla, 2 jugere de livadă, 6 fl. pentru curățirea școlei, 6 fl. pentru conferințele învățatoresci, $\frac{1}{2}$ jugerü de grădină estrevilanü, dela fiescare înmormentare unde va fi poffitu 20 cr. și cuartiru liber cu $\frac{1}{2}$ jugerü de grădină pentru legumi.

Doritoriü de a ocupa acestu postu sunt avisați a-și trimite recursele sale bine instruate conform stat. org. bis. și regulamentulu pentru învățatori parintelu protopresviteru **Alesandru Ioanoviciu** în Jebelü până la indicatulü termen.

Căpet, în 3. Iulie 1883.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu Protopresviterulu tractualu.

Conform ordinației Ven. Consistoriu alu Aradulu de dto 19 Maiu a. c. Nr. 1266 și 1388 B. din 1883, se scrie concursu de nou pentru îndeplinirea vacantei parochii de clasa I-a din opidulu **Pâncota**, comitatulu Aradulu, protopresbiteratulu Șiriei [Világos] cu terminulu de alegere pre **7/19 Augustu a. c.**

Emolumintele sunt: una sesiune de pământu aratoriü comasat, birulu preotescu computatu în bani gata 150 fl. v. a. cari se primescu din casada cultulu gr. orient. ștölele usuete dela 140 de case și cuartiru în casa parochială cu grădină de legumi.

Recurenții sunt avisați recursele lorü ajustate conform §. 15. lit. a. alu regulamentulu pentru parochii, adresate comitetulu parochialu din Pâncota — ale trimite parintelu protopopu **Georgiu Popoviciu**

în Ménes per Gyorok; și a-se presenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în biserica din Pancota spre a-și arăta desteritatea în oratorie și cantă.

Pancota, la 19. Iunie 1. Iuliu 1883.

Comitetul parochială.

În conțelegere cu mine: **Georgiu Popoviciu**, m. p. ppresvit. ală tractului Șiria.

Pentru deplinirea parochiei de clasa III-a din **Bunea**, protopresbiteratul Hasiașului, prin acesta se escrie concursulă cu termină de alegere pe ziua de **31 Iuliu st. v. a. c.**

Emolumintele sunt: 1. plătu parochială de câte jumătate jugeră intra și estravilană; 2. una sesiune de pământ; 3. dela 100 Nr. de case biră câte una măsură de cucuruț în bômbe; 4. stola îndătinată și anume: a) pentru una molitvă 20 cr. b) pentru una logodnă și cununiă la olaltă 5 fl. c) pentru una îngropăciune simplă la cei mari 3 fl. 50 cr. iar la prunci până la 7 ani 1 fl. 20 cr.

Recurenții sunt avisați recursele loră, — ajustate conform prescrișeloră stat. org. până inclusive 29 Iuliu st. v. a. c. a le trimite părintelă protopopă tractuală **Georgiu Creciunescu** în Belintă, și în vre-o Duminică ori sârbătoare a-se presenta în biserica din locă, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipiculă bisericescă.

Comitetul parochială.

În conțelegere cu mine: **Georgiu Creciunescu**, m. p. protopresbiteră.

Pentru deplinirea postului de capelană din comuna **Cheșă**, protopresbiteratulă Orădi-mari pre lângă $\frac{1}{3}$ parte din întreaga dotațiune a parochiulă de acolo **Vasiliu Moga** care computată la olaltă dă o sumă de 250 fl. v. a. și cortelă regulată.

Doritorii de a ocupa acest postă au a-și trimite documintele loră instruite în sensulă statulă organică Domnului comisariă consis. **Iosif Pința** p. n. Hollod în Gyanta celă multă până în ziua de **7 Augustă v.** când de odată se va ține și alegerea.

Cheșă la 26 Iuniă v. 1883.

Comitetul parochială.

Înțelegere cu mine: **Iosif Pința**, m. p. comisariă consis.

Se escrie de noă concursă pentru ocuparea postului de suplinte învățătorescă pre lângă nepuținciosulă învățatoriă **Pavelă Dragană**, din comuna bis. gr. or. română confesională **Rusova-veche**, aflătoare în diecesa Caransebeșă, ppteratulă Bisericei-albe, comitatulă Caraș-Severină, amăsurată părintescei ordinațiunii consistoriale dto 4. Maiă și 18. Noemvre, 1882. Nrii 282 și 652. Scol. cu termină până în **20. Iulie a. c. st. v.** în care ziua va fi și alegerea suplintelă.

Emolumintele învățatoriulă sunt: a) în bani gata 73 fl. 50 cr. v. a. b) 56 Klg. de clisă 30 fl. c) 56 Klg. sare 6 fl. d) 12 Klg. lumini 8 fl. e) 20 meți cucuruț și 12 meți grău în natură, din acesta alegendulă suplinte învățatorescă va capeta $\frac{2}{3}$ și $\frac{1}{3}$ va rămânea nepuținciosulă învățatoriă câtă va trăi, pre lângă $\frac{2}{3}$ din salariă mai are suplintele încă 20 metri lemne din care are a-se încăldi amesurată și școlă, 10 fl. pausală conferențională, 10 fl. pausală scripturisticeă, grădină de legumă, donă jugere de pământă arătoriă și cuartiră liberă.

Doritorii de a ocupa acestă postă sunt avisați trimite recursele loră bine instruite conform org. bis. regulamentulă pentru învățatoriă **Pră Domnă** protopresbiteră **Iosif Popoviciu** în Iamă în 18. Iuliu a. c. st. v. că cele târdie nu se considera.

Rusova-veche, în 19. Iunie 1883.

Comitetul parochială.

În conțelegere cu Propotpresbiterulă tractuală.

Pentru ocuparea definitivă a postului de învățatoriă în comuna bisericescă **Jaca**, (**Zsaka**) protopiatulă Orădi-mari, prin acesta se escrie concursă cu termină de alegere pe ziua de **24. Iulie** (5. ret) (**gusto**) a. c.

Emoluminte: 100 fl. v. a. în bani gata; 16 bule și două măsuri grău de pâne; — bani și grău se solvescă respective măsură anticipativă în trei lunare; — $\frac{1}{4}$ sesiune de pământă arătoriă preună cu dreptulă de pășune ce cade pe $\frac{1}{4}$ de mântă, — pământulă arătoriă îlă lucră comuna bisericescă, ori va solvi învățatoriulă 15 fl. pentru crarea aceluia; — stótele: dela mortă mare 1 fl. mortă mică 50 cr. dela cununiă 40 cr.; pentru ferințele învățatoresce are dela comuna bisericescă trăsură în natură și 60 cr. la di; cortelă liberă grădină de legumă.

Recursele ajustate conform prescrișeloră statulă organică și §-lă 6. art. XVIII. 1879. — sîndresate comitetulă parochială, să se trimită **Prăratulă** Domnă protopopă **Simeonă Bica** în Orămare până inclusive 20. Iulie (1. Aug.) 1883. a-recurenții în vre-o Duminică ori sârbătoare a-se presenta în biserica spre a-și arăta desteritatea în tări și tipiculă bisericescă.

Comitetul parochială.

În conțelegere cu mine: **Simeonă Bica**, m. p. protopresbiteră, inspectoră școlară.

Concursă de licitațiune minnendă.

Comitetul parochială gr. ort. română din comuna **Uzdin**, cottul **Torontal**, conform planulă preliminarulă de spese aprobată de Venerab. **Co** gr. ort. din Caransebeșă din 21. Iunie a. c. N. escrie concursă de licitațiune publică minnendă pentru repararea și renovarea turnulă și fron bisericei cu prețulă de esclamară 8158 fl. 27 c. carea licitațiune se va ținea în localitatea școlă **Uzdin** la **20. Iulie** adeca **1. August st. n.** la înainte de amădăi an. 1883.

Se avisăză deci acei domni arhitecti să dori a întreprinde acestă lucrare de timpuriă terminulă sus indicată provezăți cu ună vadă să se presinte la licitare, unde după efeptulă tarei se va încheia contractulă, carele se va soluș Venerab. Consistoriă spre revisiune și aprobare.

Planulă și preliminarulă cu ofertele loră și condițiunile de licitațiune se potă vedea la diulă comitetulă parochială în **Uzdin**.

Uzdin, în 29. Iunie 1883.

Pentru președintele comitetulă:

Pau Vasiliu, m. p. notariă.

Nestoră Oncă, parochială.